

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/98/2021
Identifikačné číslo spisu: 5618010542
Dátum vydania rozhodnutia: 09.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5618010542.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Kostolanskej a sudcov JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a JUDr. Petra Kaňu v trestnej veci obvineného M. K. pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 9. marca 2022 v Bratislave, o dovolaní obvineného M. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1To/56/2020 z 21. júla 2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného M. K. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp. zn. 2T/116/2018 z 2. decembra 2019, bol obvinený M. K. uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- dňa 12. októbra 2017 v čase o 14:30 hod. viedol osobné motorové vozidlo značky V. A. Z., ev. č. W., po štátnej ceste I/18 od obce S. na križovatku na štátnu cestu I/72, okres R. V., kde odbočoval na vedľajšiu cestu č. I/72 smerom na horský priechod H., pričom nedal prednosť oproti prichádzajúcemu osobnému motorovému vozidlu na hlavnej ceste č. I/18 značky T. C. ev. č. D., ktoré viedla F. V., nar. X. Q. XXXX, bytom M.. XXX, čím porušil ustanovenie § 19 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, v dôsledku čoho došlo v km XXX,XXX . k čelnej zrážke vozidiel, pri ktorej utrpeli osoby nachádzajúce sa vo vozidle T. C., a to: V. D., nar. XX. Y. XXXX, naposledy bytom M.. XXX, mnohopočetné zranenia v komplexe nezlučiteľné so životom (polytraumatizmus), na ktoré na mieste nehody zomrela, vodička uvedeného vozidla F. V. utrpela polytraumu s úrazovým šokom, zlomeniny zadných častí 8. až 9. rebra vpravo s malým posunom, zlomeniny predných častí 5. - 10. rebra vpravo s posunom úlomkov, zlomeniny 2. - 7. rebra vľavo bez posunu úlomkov, pneumotorax a hemotorax vpravo, pomliaždenie a natrhnutie pravých pľúc, jednoduché pomliaždenie v oblasti ľavých pľúc, natrhnutie tkaniva oboch obličiek, zlomeniny trňových výbežkov 4. - 6. hrudného stavca, oblúka 9.

hrudného stavca a priečnych výbežkov 10. hrudného až 3. driekového stavca vpravo, triestivú zlomeninu tela pravej lopatky, zlomeninu krížovej kosti obojstranne liečenú operačne, zlomeninu krčka stehennej kosti vľavo bez posunu úlomkov liečenú operačne, zlomeninu tela oboch kostí ľavého predkolenia s posunom úlomkov liečenú operačne, zlomeninu vnútorného členku píšťaľy vľavo s posunom úlomkov liečenú operačne, veľkú tržno-zmliaždenú ranu v oblasti ľavého kolenného kĺbu prenikajúcu do kĺbnej dutiny, na ktoré zranená bola obmedzená v obvyklom spôsobe života a liečená ešte v čase vypracovania znaleckého posudku dňa 19. decembra 2017 a tento stav bude trvať dlhodobo; a X. R., nar. XX. V. XXXX, bytom M. XXX, sediaci nepripútaná bezpečnostným pásom na zadnom sedadle za vodičkou, utrpela otras mozgu, vyklbenie pravého bedrového kĺbu smerom dozadu s odlomením zadnej hrany jamky pravého bedrového kĺbu, zlomeninu 2. - 4. rebra vľavo s minimálnym nahromadením tekutiny v ľavej pohrudničnej dutine, zlomeninu tela ľavej kľúčnej kosti s posunom úlomkov, mnohopočetné tržné rany v oblasti čela, tržno - zmliaždenú ranu ľavého predkolenia s pomliaždením mäkkých tkanív predkolenia a odtrhnutím kože od podkožia, pomliaždenie pravého ramena a pravého predlaktia s krvnými podliatinami, pomliaždenie pravého členkového kĺbu, na ktoré zranenia je liečená obmedzená v obvyklom spôsobe života najmenej 12 - 16 týždňov, avšak liečenie v čase vypracovania posudku trvalo.

Za to bol obvinenému M. K. podľa § 149 ods. 2, § 38 ods. 2, § 36 písm. j) Trestného zákona, § 37 písm. h) Trestného zákona, § 41 ods. 1 Trestného zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, výkon ktorého bol obvinenému podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložený s probačným dohľadom nad správaním obvineného v skúšobnej dobe vo výmere 4 (štyri) roky a 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona súd uložil obvinenému povinnosť osobne v prítomnosti probačného úradníka ospravedlniť sa poškodeným M. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., C. D., nar. XX. H. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., M. D., nar. XX. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., V. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. a K. D., nar. X. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., za spôsobenú nemajetkovú ujmu. Podľa § 51 ods. 5 Trestného zákona súd uložil obvinenému povinnosť strpieť nad sebou kontrolu vykonávanú probačným a mediačným úradníkom na súde v mieste pobytu obvineného podľa konkrétneho určenia probačného a mediačného úradníka, a to počas plynutia skúšobnej doby podmienene odsúdenia, počnúc právoplatnosťou rozsudku. Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona súd uložil obvinenému trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá vo výmere 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku súd uložil obvinenému povinnosť nahradiť škodu poškodeným M. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XXX,XX €, F. V., nar. X. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,XX €, X. R., nar. XX. V. XXXX v F. B., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške X.XXX,XX € a nemajetkovú ujmu poškodeným M. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,- €, C. D., nar. XX. H. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,- €, M. D., nar. XX. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,- €, V. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,- € a K. D., nar. X. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. vo výške XX.XXX,- €.

Podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku súd odkázal poškodených M. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., F. V., nar. X. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. a X. R., nar. XX. V. XXXX v F. B., trvale bytom M. XXX, okres R. V. so zvyškom nároku na náhradu škody na civilný proces a poškodených M. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., C. D., nar. XX. H. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., M. D., nar. XX. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V., V. D., nar. XX. F. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. a K. D., nar. X. Q. XXXX v R. V., trvale bytom M. XXX, okres R. V. so zvyškom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy na civilný proces.

Krajský súd v Žiline uznesením, sp. zn. 1To/56/2020 z 21. júla 2020, na verejnom zasadnutí postupom podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného M. K. proti vyššie označenému rozsudku okresného súdu zamietol ako nedôvodné.

Proti vyššie označenému uzneseniu krajského súdu podal obvinený M. K. prostredníctvom obhajcu JUDr. Jozefa Madeja, advokáta v Bratislave, dovolanie z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu a z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 319 Trestného poriadku, § 34 ods. 1, § 34 ods. 4, § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona v neprospech obvineného a aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený uviedol, že súd nezabezpečil vykonanie kontrolného znaleckého posudku, čím došlo k porušeniu práva na obhajobu a princípu kontradiktórnosti. Podľa § 147 Trestného poriadku vo výnimočných a obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich osobitné vedecké posúdenie alebo na preskúmanie posudku znalca môže súd pribrať na podanie znaleckého posudku znalecký ústav. Aj keď nejde o obligatórnu povinnosť, je zrejmé, že závery znalcov sa odchyľujú vo viacerých významných okolnostiach priebehu skutkového deja. Nejde len o rýchlosť vozidla, ale aj o reakčný čas, vzdialenosť medzi vozidlami a podobne.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený uviedol, že súd pochybil, keď uložil obvinenému podľa § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona povinnosť ospravedlniť sa poškodeným. Ustanovenie upravuje povinnosť zaplatiť v skúšobnej dobe dlh alebo zameškané výživné a nie povinnosť ospravedlniť sa, čím súd aplikoval nesprávny hmotnoprávny predpis. Upriamil pozornosť na výrok o treste ako neprímerane prísny, nedôvodný, porušujúci ustanovenia Trestného zákona o zásadách ukladania trestov a to v kontexte ustanovenia § 371 ods. 5 Trestného poriadku. S poukazom na § 34 Trestného zákona sa súd nevysporiadal pri určovaní výšky trestu s individuálnymi okolnosťami obvineného, a to že obvinený bol vodičom 30 (tridsať) rokov, nebol odsúdený, nepožil alkohol počas vedenia motorového vozidla. Význam z hľadiska hmotného práva má aj správna subsumcia individuálnych okolností prípadu pod hmotnoprávne ustanovenia vo vzťahu k druhu a výške trestu. Súd sa nevysporiadal s osobou páchatela, jeho pomermi a možnosťami nápravy. Výška trestu určená hoci v zákonomnom intervale, nemusí vždy reflektovať individuálne okolnosti prípadu a osobu obvineného. Trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky je neadekvátny a aj trest odňatia slobody do 2 (dvoch) rokov by plne reflektoval účel trestu. Probačný dohľad presahuje potreby trestnej represie. Doba trvania zákazu činnosti 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov je rovnako neprímerane prísna, uložená v hornej polovici trestnej sadzby. Súd pochybil, keď založil svoje rozhodnutie na znaleckom posudku vyhotovenom na pokyn orgánov činných v trestnom konaní a posudok zabezpečený obhajobou vyhodnotil ako nerelevantný, čím súd pochybil pri hodnotení dokazovania. Posúdenie otázky neprípútania sa spolujazdkyne protiúdeho vozidla bola vyhodnotená len v jej prospech tak, že táto okolnosť nemá žiadnu relevanciu k následku nehody, a v prípade obvineného boli všetky skutkové okolnosti vyhodnotené v neprospech obvineného. Obdobne rýchlosť vozidla, ktorú znalci vyhodnotili ako neprímeranú a teda poškodení porušili predpisy cestnej premávky, súd nevyhodnotil v ich neprospech a iba obvinený bol zodpovedný za následky. Pri vyhodnocovaní okolností dopravných nehôd vždy dochádza k určitému odhadu okolností a obvinený nerozumie, prečo sa hypotézy pričítavajú v jeho neprospech. Poškodená išla rýchlosťou 88 až 93 kilometrov za hodinu, hoci odporúčaná rýchlosť bola 70 kilometrov za hodinu. Rýchlosť protiúdeho vozidla bola neprímeraná a neobstojí záver, že táto rýchlosť vo vzťahu k nehode bola irelevantná. Uvedené konštatovanie súdu nemení nič na tom, že poškodení predpisy porušili. Zodpovednosť obvineného nie je absolútna a istú mieru zodpovednosti nesú aj poškodení. Obvinený popiera spáchanie skutku.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš vo vyjadrení z 30. júla 2021 navrhla dovolanie obvineného M. K. postupom podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku zamietnuť, nakoľko dôvody dovolania nie sú preukázané.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“) ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodit' a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd SR je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv

jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy.

Zásada „právo na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného :

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného M. K. zásadným spôsobom a teda ku takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnou námietkou, ktorú v rámci tohto dovolacieho dôvodu uviedol v písomných dôvodoch dovolania obvinený M. K.

Pokiaľ ide o obvineným namietané nevykonanie dôkazu - znaleckého dokazovania, konkrétne nevykonanie kontrolného znaleckého posudku znaleckým ústavom, ktorý do konania pribratý nebol, takúto námietku nemožno považovať za dôvodnú. Obvinený túto skutočnosť v pôvodnom konaní nenamietal, čo vylučuje posudzovanie tejto námietky obvineného dovolacím súdom s poukazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku. Predpoklad, že namietaná okolnosť bola tomu, kto dovolanie podáva, známa už v pôvodnom konaní, bude daný vždy, ak sa s ňou mohol dovolateľ pri riadnom využití svojich práv - v prípade obvineného realizovaných či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu - oboznámiť už v pôvodnom konaní. V takom prípade sa nemôže dovolateľ úspešne odvolávať na svoju nevedomosť zapríčinenú rezignáciou na uplatnenie svojich práv, resp. majúcu pôvod v ich nedôslednom, resp. nedostatočnom uplatňovaní. Obvinený iniciatívne až v podanom dovolaní požiadal o vykonanie kontrolného znaleckého posudku znaleckým ústavom podľa § 147 Trestného poriadku, pričom túto skutočnosť mohol navrhnúť už v konaní pred okresným a krajským súdom, pričom práve naopak zo zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 2. decembra 2019, kde bolo dokazovanie vyhlásené za skončené, obhajca obvineného sám uviedol, že netrvá na vykonaní kontrolného znaleckého posudku z odboru cestná doprava, odvetvie nehody v cestnej premávke, a preto jeho argumentáciu nemohol dovolací súd vyhodnotiť inak ako rozporuplnú (č. l. 623 spisu). Obhajca v tomto čase bol pritom už oboznámený so všetkými znaleckými posudkami, a to znaleckým posudkom č. X/XXXX vypracovaným Ing. B. E., znalcom z odboru cestnej doprava, odvetvie nehôd v cestnej premávke (č. l. 160 a nasl. spisu) a to vrátane znaleckého posudku č. XX/XXXX, vypracovaným znalcom Ing. T. T., ktorého zadávateľom bol práve obvinený (č. l. 487 a nasl. spisu). Dovolací súd zároveň konštatuje, že ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú, avšak v tomto prípade pre absenciu takéhoto návrhu zo strany obvineného nebolo o čom rozhodnúť, neexistoval totiž akýkoľvek podnet obvineného smerujúci k návrhu na vykonanie takéhoto dôkazu.

Z postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale i súdov nižších stupňov počas celého doterajšieho trestného konania, navyše žiadnym spôsobom nevyplýva, že by tieto neprejavili rešpekt k právam

obvineného, najmä v súhrne k právu na spravodlivý proces a konanie uskutočňovali účelovo v jeho neprospech. Nakoľko Najvyšší súd SR ani nezistil, že by konanie vedené voči obvinenému bolo uskutočňované v rozpore s pravidlami práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“), je nevyhnutné konštatovať, že v trestnom konaní (postupom súdov) nedošlo k porušeniu práv obvineného na obhajobu zásadným spôsobom.

Nebol preto naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže totiž obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (výnimkou je v danom smere len dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Námietky obvineného smerujúce voči konečným skutkovým zisteniam a záverom, namietajúce ich správnosť či úplnosť, sú preto z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže pre dovolací súd je záväzný skutok tak, ako bol tento ustálený zo strany okresného a krajského súdu - ten nemôže nijako meniť ani dopĺňať.

Ak obvinený v podanom dovolaní namieta spôsob hodnotenia dôkazov - priebeh skutkového deja s poukazom na závery znaleckých posudkov a v konečnom dôsledku popiera vinu, a deklaruje že skutok nespáchal, ide „len“ o námietky skutkového charakteru, lebo zmenou spôsobu hodnotenia dokazovania sa snaží obvinený následne zmeniť znenie skutkovej vety výroku o vine vo svoj prospech. Spôsob hodnotenia dôkazov - znaleckých posudkov tak ako ich vyhodnotili súdy nižších stupňov a rovnako posudzovanie vplyvu rýchlosti protiúdieho vozidla na priebeh udalosti nemôže Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci dovolacieho konania iniciovaného obvineným prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania. Preto ak sa obvinený snaží spochybňovať znalecký posudok, ktorého zadávateľom boli orgány činné v trestnom konaní vypracovaný Ing. B. E. a naopak za relevantný vyhodnotiť znalecký posudok vypracovaný Ing. T. T., ktorého zadávateľom bol práve obvinený, dovolací súd nemôže v tomto smere akokoľvek tieto závery oboch znaleckých posudkov prehodnocovať, pretože by nekonal v intencii ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a atrahoval by si tak v rozpore so zákonom kompetenciu, ktorá mu žiadnym spôsobom v prípade trestnej veci obvineného neprináleží.

Pokiaľ ide o námietku obvineného - použitie zásady „in dubio pro reo“, na ktorú skryto poukázal (v pochybnostiach v prospech obvineného), ktorá vyplýva z ustanovení § 2 ods. 4 Trestného poriadku v znení „pri vyhodnocovaní okolností dopravných nehôd vždy dochádza k odhadu okolností, ktoré nastali a pri posudzovaní konania obvineného tieto hypotézy sa pričítavajú v prospech obvineného“, dovolací súd opätovne uvádza, že skutkové zistenia nemôže skúmať, aplikácia tejto zásady v konaní o dovolaní neprichádza do úvahy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej poznamenáva, že pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste, môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku a teda len k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (stanovisko č. 5 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2011). Ak preto obvinený poukázal svojou námietkou v podanom dovolaní aj na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, táto nezodpovedá obvineným vymedzenému dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku uvádza:

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

V tomto prípade možno podať dovolanie z jedného z týchto dôvodov:

- obvinenému bol uložený trest mimo trestnej sadzby ustanovenej v Trestnom zákone alebo
- obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa.

Námietka obvineného v podanom dovolaní, že mu bol uložený neprímerane prísny úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky nezohľadňujúce zásady ukladania trestov nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Zo znenia citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku vyplýva, že pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa vyžaduje, aby bol obvinenému uložený taký druh trestu, ktorý zákon nepripúšťa alebo bol trest uložený mimo rámca trestnej sadzby. Iné pochybenie spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení kritérií uvedených v ustanoveniach § 34 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona a v dôsledku toho uloženie neprímerane prísneho trestu, nie je možné v dovolaní vytýkať prostredníctvom akéhokoľvek dovolacieho dôvodu. Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nemôže byť len neprímeranosť trestu pociťovaná, či už ako prísna alebo mierna, ak bol trest vymeraný v rozmedzí určitej trestnej sadzby.

Uloženie trestu mimo trestnej sadzby sa týka len tých odstupňovateľných trestných činov, ktoré majú určitú sadzbu vymedzenú zákonom - trest odňatia slobody (§ 46 Tr. zák.), trest domáceho väzenia (§ 53 Tr. zák.), trest povinnej práce (§ 54 Tr. zák.), peňažný trest (§ 56 Tr. zák.), náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest (§ 57 ods. 3 Tr. zák.), trest zákazu činnosti (§ 61 Tr. zák.), trest zákazu pobytu (§ 62 Tr. zák.), trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62 Tr. zák.), trest vyhostenia (§ 65 Tr. zák.).

Druhom trestu, ktorý zákon nepripúšťa sa rozumejú najmä prípady, kedy bol obvinenému uložený niektorý z druhov trestov (§ 32 Tr. zák.) bez splnenia tých podmienok, ktoré zákon predpokladá, t. j. pokiaľ v konkrétnom prípade určitému páchatelovi za určitý trestný čin nebolo možné uložiť niektorý druh trestu s ohľadom na jeho zvláštne zákonné podmienky.

Obvinený bol uznaný za vinného zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona, pričom súdy ukladali úhrnný trest odňatia slobody podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona. Trest odňatia slobody vo výmere 3 roky v trestnej sadzbe 2 roky až 5 rokov je uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby a rovnako probačný dohľad bolo možné uložiť, pretože výkon trestu odňatia slobody neprevyšoval 3 roky (§ 51 ods. 1 Trestného zákona). Uvedené rovnako platí o treste zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov, ktorý mohol súd uložiť od 1 roka do 10 rokov (§ 61 ods. 2 Trestného zákona).

Z uvedeného zreteľne vyplýva, že obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon pripúšťa a v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Konštrukcie a právne kľučky obvineného prezentované v dovolaní sú z hľadiska dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku irelevantné.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku teda nie je naplnený tým, že obvinenému uložený trest odňatia slobody a trest zákazu činnosti nezodpovedá jeho predstave, v dôsledku čoho uložený trest má byť vnímaný ako neprímeraný.

Pokiaľ ide o námietku obvineného, že pri uložení povinnosti obvinenému osobne sa ospravedlniť poškodeným súd aplikoval ustanovenie § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona, ktoré upravuje povinnosť zaplatiť v skúšobnej dobe dlh alebo zameškané výživné, táto je nedôvodná. V čase spáchania skutku Trestný zákon v ustanovení § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona upravoval povinnosť obvineného v príkaze osobne alebo verejne sa ospravedlniť poškodenému. Obvinený aplikoval v podanom dovolaní súčasnú právnu úpravu § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona, t. j. povinnosť zaplatiť v skúšobnej dobe dlh alebo zameškané výživné a aktuálne povinnosť ospravedlniť sa poškodenému je upravená v ustanovení § 51 ods. 4 písm. f) Trestného zákona [pôvodne teda pod písm. e)].

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.